

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3321>

Number: 44 , p. 51-62, Spring II 2016

Yayın Süreci

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

06.02.2016

31.03.2016

GENÇLERİ FİZİKSEL ŞİDDETE İTEN SEBEPLER, ÖĞRENME YOLLARI VE ŞİDDET EĞİLİMLERİ

CAUSES IMPELLING YOUTH TO PHYSICAL VIOLENCE, LEARNING PATHS AND VIOLENT TENDENCIES

Doç. Dr. Yusuf GENÇ

Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü

Öz

İnsanlık tarihi ile başlayan şiddet olgusu, günlük hayatta sürekli devam eden ve şekilleri esnek olan bir baskı unsurudur. Çocuklar ve çaresiz bazı insanlar mesajlarını bu yolla vermeye, dikkat çekmeye ve yaptırım uygulamaya çalışırlar. Şiddetin çağ dışı bir davranış ve yöntem olarak görülmesine rağmen her dönem varlığını artarak devam ettirmesi ve uygulayıcıların yaş seviyelerinin küçük yaşlara kadar inmesi, üzerinde çalışmayı ve önlem almayı gerekli kılmaktadır. Çocuklar buldukları ortamlarda ve yaşam şartlarında güvende olmak isterler. Bu çalışma; gençlerin şiddet eğilimleri, şiddeti öğrenme yolları ve muhababına görünür zarar vermeyi hedefleyen fiziksel şiddetin uygulayan ve uygulanan bireyler üzerindeki etkilerini konu edinmektedir. Amaç; çocukların gelişim süreçlerinde davranış pekişmesi aşamasında sorunlarını çözmek ve isteklerini yerine getirmek için başvurdukları fiziksel şiddeti nerelerden ve nasıl öğrendikleri, bu davranışı sergilemek için kendilerini hangi gerekçelerle ikna ettikleri ve bu davranışı önleme yollarını tartışmaktır. Araştırma ile HEGEM (Şiddetle Mücadele Vakfı) vakfı Sakarya ilindeki 8.724 lise ikinci sınıf öğrencisine alan araştırması kapsamında 71 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Bu çalışmada sadece fiziksel şiddet içerikli olan sorular kullanılmıştır. Veriler SPSS 16.0 paket programı aracılığı ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, Türkiye’de fiziksel şiddetin genç yaşta öncelikle aileden öğrenildiğini, arkadaş ve okul çevresi ile pekiştiğini, fiziksel şiddet görmenin şiddet ve suçlu davranışları uygulamayı körüklediğini ve fiziksel şiddetin her kesimde görülebileceğini göstermektedir. Gençlerin aile büyüklerini ve kanaat önderlerini rol model gördükleri da ayrı bir tespittir. Çocukların özellikle başkalarını daha çok örnek aldıkları gelişim süreçlerinde fiziksel şiddetten uzak tutulması, oransal olarak fiziksel şiddet uygulama seviyesinin daha aşağılara çekilmesi ve şiddetten uzak bir toplum oluşturmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Fiziksel Şiddet, Şiddeti Öğrenme, Şiddet Davranışı, Gençlik ve Şiddet

Abstract

The phenomenon of violence which is starting with human history, is a stress factor as flexible forms of ongoing and daily life. Children and some desperate people try to give messages, draw attention and impose sanction in this way. Although violence is seen as outdated behavior and method, its increasingly resuming presence in each period of time and its age levels which is coming down to younger ages, makes it necessary to study and to take precautions. Children want

to be safe in their environment and living conditions. This study issues; trends in youth violence, learning paths of violence, effects of physical violence which is aiming to give visible damages to the addressed, on individuals using violence and being used on. Research goal is to discuss where and how children learn physical violence which they apply to solve their problems and fulfill their request in their development process, how they convince themselves to demonstrate this behavior, and ways to prevent this behavior. A survey of 71 questions is conducted with 8.724 high school second grade students in Sakarya District by HEGEM (Foundation of Fighting Against Violence). This study uses only physical violence thematic questions. The data are decoded and interpreted via IBM SPSS 16.0 software. The findings show that in Turkey physical violence is learned at a young age foremost from family, it is reinforced by friends and school environment, being exposed to physical violence instigates violence and criminal behavior, and physical violence can be seen in every segment. Also another finding is youth recognizing family elders and opinion leaders as role models. Necessity of keeping children away from physical violence in the development process especially when they take others as model, proportionally diminishing the level of physical violence and creating a society without violence, is emerging.

Keywords: Violence, Physical Violence, Learning of Violence, Violent Behavior, Youth and Violence

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski olan şiddet ilk toplumlarda sözel ve fiziksel şiddet olarak kendini göstermiştir. İlkel toplumlarda farklı fiziksel şiddet unsurlarıyla karşılaşılmaktadır. Fiziksel şiddet darp özelliği taşır ve bireye görünür zarar verir. Birçok toplumda var olan şiddetin örf adet ve gelenekten geldiği düşünülerek suç olduğu bilinmemekte ve insanlar çaresizce sonuçlarına katlanmaktaydı. Suç unsuru olarak değer bulmaya başladıktan sonra insanların direniş ve karşılık vermeleriyle karşılaşmış ve daha sonra da yasalarla yasaklanmıştır. İlkel toplumlardan endüstri ve modern toplumlara geçiş sürecinden sonra şiddet çeşitleri çoğalmış, sözel ve fiziksel şiddetin yanında sosyal, ekonomik, cinsel ve duygusal şiddet de toplumsal yaşamda yerini almıştır. Günümüzde en gelişmiş toplumlarda dahi şiddet önlenemez bir olgu olmaya devam etmektedir. Modern toplumlarda şiddet eylemlerinin kaynaklarının artması, şiddet eylemlerinin gündelik yaşamın olağan bir fenomene dönüşmesine yol açmıştır (Kızmaz, 2006, s.248).

Toplumdaki tüm bireylerin bir şekilde şiddetle muhatap olduğu söylenebilir. Şiddetin türleri incelendiğinde bu kanaatin pekişeceği anlaşılacaktır. Çünkü özellikle duygusal ve cinsel şiddetin ölçülmesi ve ispat edilmesi oldukça zordur. "Muhatapla doğrudan iletişimi kesmek, onunla konuşmamak, ona surat asmak, ondan kendisini ifade etmesini, görüş ve düşüncelerini açıklamasını ve sosyal çevresiyle görüşmesini engellemek" şeklinde tanımlanan duygusal şiddetin bireyler üzerinde bıraktığı olumsuz izler madden ifade edilemediği için oluşturduğu travmanın boyutları da ölçülememektedir. Cinsel

şiddet için de benzer şeyler söylenebilir.

Çocukların yakın çevreleri ile yaşadıkları; konuşurken başka yere bakma, dinlememe, başarılarını görmezden gelme, sık eleştirme, tehdit etme, sorularını cevapsız bırakma, suçlama, aşağılama, başkalarıyla karşılaştırma, yapabileceğinden fazlasını bekleme, reddetme, yalnız bırakma, korkutma, suça yöneltme, kardeşler arasında ayırım yapma, önemsememe, küçük düşürme, alaylı konuşma, lakap takma gibi duygusal davranışlar onların ruhsal aleminde önemli sorunlar doğurmaktadır. Bu sorunlar ileriki yaşlarında başka sorunların doğmasına, duygusal ve davranışsal bozukluklar yaşamalarına, aile oluşturdıklarında eşleri ve çocukları ile uyum sorunu yaşamalarına sebep olabilmektedir. Yani şiddetin hangi türü olursa olsun küçük görmemek ve ciddiye almak gerekir.

Çoğu zaman ciddiye alınmayan ve aile içinde uygulanan sözel, duygusal ve sosyal şiddetin daha sonra bireye aleni zarar veren fiziksel şiddete dönüşebileceği ve önlenmesi zor veya imkânsız sonuçlar doğurabileceği bilinmelidir. Bu çalışmanın omurgası fiziksel şiddet üzerine kurularak özellikle çocukları bu şiddet unsuruna iten sebepler, fiziksel şiddeti öğrenme yolları ve gençlerin sorunlarının çözümünde bu yola başvurmalarının tehlikeleri tartışılacaktır. Şiddetin ailede başladığını dikkate alırsak aile içi şiddet kapsamında tüm şiddet çeşitlerinin çocuklara uygulanabildiğinden bahsedilebilir. Aile içi şiddet; eşler arası, anne-baba arası veya ebeveyn-çocuklar (anne ve/veya) babanın çocuklarına karşı veya çocukların ebeveynine karşı şiddet) arası meydana gelen fizikî, sözel veya psikolojik anlamda güç ve kuvvet kullanımının

bütünüdür (Genç ve Seyyar, 2010, s.22).

Şiddeti öğrenme ve yaşama çocukluk çağlarında başlar ve hayatın tüm evrelerinde devam eder. Gençler ergenlik döneminde kendilerine göre hayatı anlamlandırmak, bulunduğu ortamda kabul görmek ve dikkat çekmek için bazı şiddet davranışları sergilerler. Bu dönemde yaşadıkları fiziksel ve bilişsel değişimlerle baş etme becerileri hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları ve onlarla boğuştukları için güncel sosyal sorunlarının çözümünde meşruiyetine bakmaksızın daha önce öğrenilmiş kolay yolları seçmekte ve gücü yettiğini düşündüğü insanlara sözel ve fiziksel şiddet uygulamaya kalkışmaktadırlar (Genç, 2015).

Gençler normların kendilerini kısıtlayan birer engel olduğu algısıyla norm dışı davranışlara girerek kendilerine dikkat çekme ve varlıklarını ispat etme gayretine girerler. Toplum tarafından bireyleri sınırlayıcı olarak ihdas edilen normların çiğnenmesi o kişinin sapkın bir davranışa yöneldiği anlamına gelir. Bu sapkın davranışların tekrarı bireyi daha fazla norm ihlal etmeye sürükler ve şiddete eğimli bir birey olmaya zorlar (Gül ve Güneş, 2009, s.84-86).

FİZİKSEL ŞİDDET VE GENÇLİK İLİŞKİSİ

Şiddet; talep, istek, savunma, menfaat ve sorunların çözümünde başvuru, mutsuzluğu ve çözümsüzlüğü körükleyen bir olgudur. Sorun çözme becerileri hakkında yeterli bilgi düzeyi ve tecrübesi olmayan çocuk, öğrenme yoluyla (duyarak, görerek, yaşayarak) elde ettiği şiddet yöntemini devreye koymaktadır. Aile, okul ve arkadaş çevresi ve son zamanlarda da etkili olan kitle iletişim araçları gibi etmenler toplumsallaşmayı/öğrenmeyi (Taylan, 2011, s.12); gelişim süreçlerindeki imkânsızlık, erişimsizlik ve talepler de uygulamayı hızlandırmaktadır.

Şiddet; öğrenme yoluyla kazanılan eylem boyutlu bir olgudur. İnsan sorunlarının çözümü için hangi yollara başvuracağına sosyal çevresinden öğrendiği yöntemlere göre karar verir. Yaş ilerledikçe yeni elde ettiği kazanımlarla bu düşüncesini tashih eder. Bu süre esnasında bağışıklık kazanan davranışlarını kullanmaya devam eder. Ya da çaresiz kaldığı, sözünün bittiği yerlerde daha önce öğrenilmiş olan eylemlerini devreye sokar.

Şiddet davranışı hakkında dar ve geniş çaplı tanımlar yapılmıştır. Herkes kendi bilim perspektifinden bir tanım oluşturur. Sosyal bilimciler, hukuk bilimcileri ve fen bilimcileri kendilerine göre tanımlar yapmışlardır. Fiziksel şiddet daha çok kriminoloji bilimcileri tarafından tanımlanmıştır.

Şiddet, meşruiyetine bakılmaksızın hedefe ulaşmak için kullanılan araçtır (Riches, 1998, s.18). Şiddet; sosyal olarak hiçbir şekilde meşru görülmemeyen, fiziksel olarak zarar veren saldırılar (Kayaoğlu, 2000), başkasına kötülük yapma ve sancı çektirme maksadıyla zarar verme, eziyet etme, insanlara karşı fizikî güç kullanma, onları tehdit etme, nefsanî duygular ve ilkel dürtüler gibi sebeplerle kişilerin, başkaları üzerinde uyguladıkları kaba kuvvettir (Genç ve Seyyar, 2010, s.25). Hukukçulara göre şiddet; insanın benzerlerine karşı başlattığı, önemli veya önemsiz derecelerde hasarlar oluşturduğu, saldırganlık ve hoyratlık ifade eden davranışlar, Medeni Kanuna göre ise; insanı istemi dışında hareket etmeye zorlayacak nitelikteki eylemler (Ayan, 2010, s.24) olarak tanımlanmaktadır.

Fiziksel (bedensel) Şiddet: İnsana tekme tokat atma, dövme, el-kol bükme, yumruklama, iterek yere düşürdükten sonra tekmeleme, yere ya da duvara fırlatma, bedenlerinde sigara söndürme, saç çekme, ısırma ve tükürme, kişinin kafasını duvara çarpma şeklinde tezahür etmektedir (Genç ve Seyyar, 2010, s.773). Fiziksel şiddet insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen, sert ve acı verici bir edimdir. Mala, cana, sağlığa, bedensel bütünlüğe, birey özgürlüğüne karşı bir tehdit oluşturması söz konusudur (Ünsal, 1996, s.32, Şenyuva ve Yavuz, 2009, s.1). Şiddetin aileden gelen bir gelenekselliği de söz konusudur. Ebeveynlerin şiddet eğilimleri ve olayları çözme yöntemleri çocuklar için önemli bir rehber ve rol model olarak algılanmaktadır. Gençler çevresindeki modellerin kendi saldırganlık dürtülerini nasıl dizginlediğini gözleyerek ve onlara öykünerek kendi davranış biçimlerini geliştirirler (Sever, 2002).

Suç; bireylere, topluma ve kamu düzeyine olan sayısız olumsuz etkileriyle üstesinden gelinmesi ve önlenmesi gereken bir problemdir. Suç, bireyin toplumun içinde yürürlükte olan kurallara aykırı düşmesidir. Suçun yol açtığı negatif etkiler görüldüğünden çok daha fazladır. Bu zararlar suçun doğrudan sebep olduğu mad-

di-manevi hasarlardan başlar ve direkt olarak mağdurun, sonra dolaylı olarak yakınlarının ve tüm toplumun kayıplarına kadar uzanır. Suçun neden olduğu maddi hasarların yanı sıra, toplumsal sarsıntı, korku ve güvensizlik ortamı da tamiri zor olan hasarlardandır (Dolu, Şener ve Doğutaş, 2010, s.61).

Suç ve şiddet iç içe geçmiş kavramlardır. Her şiddet içeren davranışı suç olarak yorumlamak gerekirse kavramlar arası ilişkilerin anlaşılması kolaylaşır. Kimlik ve kişilikleri henüz oturmamış, kendilerini kontrol etme, his ve duygularına hakim olma yetileri gelişmemiş olan gençlerin isteklerini yerine getirmek için başvurabilecekleri en kolay yöntem şiddettir. Yapılan araştırmalar şiddetin yalnızca kişilik ve genetik faktörlerden ortaya çıkmadığını ortaya koymaktadır. Şiddetin bireysel faktörlerin dışında ailesel, toplumsal ve çevresel faktörleri söz konusudur.

Gençleri şiddet uygulamaya iten sebepleri şöyle sıralayabiliriz; davranışlarını kontrol etmekte zorluk yaşamaları, hayal kırıklığına karşı toleransın düşük olması; bir engellenmeyle karşılaştıkları zaman başa çıkma yollarını bilmemeleri; sorun çözme, öfke kontrolü ve iletişim kurma gibi sosyal becerilerinin zayıf olması; çocukların eğitim yaşamının ihmal edilmesi; ailenin tutarsız ve çok sert disiplin uygulamaları; ailede iç çatışma olması, ev içinde şiddetin ve istismarın olması; çocuklarda madde kullanımı ve depresyon belirtileri olması.

Gençlerin sosyal olarak aşırı içine kapanık olmaları, şiddete uğramaları, başkaları tarafından çabucak kızdırılmaları, aşırı alıngan olmaları, öfke kontrolünü becerememeleri, bireysel farklılıklara toleransı olmamaları, fevri olmaları ve çok çabuk hayal kırıklığına uğramaları gibi özellikleri onların şiddet davranışı gösterme risklerini artırmaktadır. Şiddet riski içeren bu faktörlerin önceden belirlenip gerekli önlemlerin alınması şiddet davranışının azalması veya önlenmesine olumlu katkı sağlayacaktır.

Aslında genç bireylerin şiddet eğilimlerini ve uygulama isteklerini anlamak için bazı uyarı işaretlerini takip etmek gerekir. Şiddet davranışı; içine kapanma, içinde bulunduğu ortama uyum sağlayamama, yazı ve resimlerinde şiddet içerikli ifadeler bulunması, öfke patlaması yaşama, zorbaca davranışlarda bulunma, kurallara, otoriteye karşı gelme ve farklılıklara karşı ön yargılı olma gibi çok sayıda değişken

etrafında çözümlenmektedir. Bunların yanında; madde ve alkol kullanımı, bir çeteye bağlı olma, silaha yasal olmayan yollardan ulaşabilme, şiddet içerikli programlara ilgi duyma, şiddet içerikli davranışlara karşı duyarsızlaşma, okul dışında internet kafelerde zaman geçirme, internette kontrolsüz dolaşma, televizyonda şiddet içerikli programlar izleme ve medyanın olumsuz etkileri gibi özellikler de sayılabilir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı; gençlerin küçük yaşta fiziksel şiddeti öğrenmelerinin yaşam süreçlerinde şiddet davranışı göstermelerine etkisi, öğrenme yolları ve şiddet eğilimlerini ortaya koymaktır. Araştırma, kısa adı HEGEM olan Şiddetle Mücadele Vakfının Türkiye şiddet haritası araştırması kapsamında 2013-2014 yıllarında araştırma yaptığı on üç ilden birisi olan Sakarya ilindeki lise ikinci sınıf öğrencileri üzerine kategorize edilen 8.724 öğrenciyi kapsamaktadır. Öğrencilere yüz yüze görüşme yöntemiyle 71 sorudan oluşan anket formu uygulanmış ve uygulama esnasında okulların rehberlik servislerinden destek alınmıştır. Sorulan soruların fiziksel şiddetle ilgili olanları bu araştırmanın kaynağını oluşturmaktadır. Veriler SPSS 16 istatistik programı ile analiz edilerek ki kare, frekans ve yüzdelik değerler hesaplanmıştır. Elde edilen verilerle genç kuşağın fiziksel şiddet algısı, uygulama isteği ve eylemlerini içeren bulgular ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Araştırmada Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Basit Regresyon Analizi istatistikleri kullanılmıştır. Şiddet mağduru olma ile şiddete yönelme arasında ise 0.38'lik bir ilişki belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; sözel şiddet mağdurları en çok sözel şiddet (0.31) uygularken, fiziksel şiddet mağdurları daha çok fiziksel şiddete (0.32) başvurmaktadır. Şiddet mağduru olan ergenlerin şiddet yönelimi olarak en çok arkadaşlara sözel şiddet (0.31), daha sonra arkadaşlara fiziksel şiddet (0.24), üçüncü olarak hayvanlara şiddet (0.20) ve en az olarak eşyaya şiddet (0.16) ilişkisi bulunmuştur. Şiddet görme ile şiddet uylama arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Demografik Durum

Sakarya ilinde araştırma kapsamında

görüşlerine başvuru olan 8.724 lise ikinci sınıf öğrencisinin % 39'u ailede iki kardeş olduklarını, % 30'u üç kardeş ve % 22'si de üçten fazla kardeş olduklarını ifade etmişlerdir. Bu gençlerin % 85'i çekirdek aile olarak yaşamaktadır. Büyük-baba, nine, amca, hala, dayı, teyze gibi geniş aile tipinde beraber yaşayanlar ise %15 seviyesindedir. Öğrencilerin % 83'ü düzenli bir aileye sahip olup ebeveynleri ayrı yaşayanlar % 7'dir. Anne ve/veya babası üvey olanları da kattığımızda boşanmış ailelerin % 12 seviyesinde olduğu

görülmektedir.

Bu oranlar Türkiye'de boşanma oranı ile yakınlık göstermektedir. Türk aile yapısında çekirdek aileye geçiş süreci devam etmektedir. Bu çekirdek aile kurgusu büyükanne/babaların yalnız yaşadığı ve bu yalnızlık sonucu onların gelecekte devlet tarafından bakımlarının gerekliliğini gündeme getirmektedir. Çekirdek ve düzenli ailelerde aile içi fiziksel şiddetin daha düşük olacağı düşünülmektedir.

Tablo 1: Demografik Durum

Kardeş Sayıları	Kız %	Erkek %	Genel %	Ailede Yaşayanlar	Kız %	Erkek %	Genel %
Ben tekim	7,79	9,03	8,41	Dede/Nine var	8,76	8,75	8,75
İki kardeş	37,21	41,30	39,25	Amca/Hala var	2,06	4,29	3,18
Üçkardeş	32,94	27,67	30,30	Teyze/Dayı var	1,69	2,97	2,33
Üçten fazla	22,06	22,00	22,03	Çekirdek aileyiz	87,48	83,99	85,74
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00
Ailenin geliri	Kız %	Erkek %	Genel %	Aile Durumu	Kız %	Erkek %	Genel %
Çok iyi	7,43	7,69	7,56	Anne baba ayrıldı	6,41	7,95	7,18
İyi	75,28	72,31	73,79	Anne/baba üvey	4,64	5,38	5,01
Kötü	14,05	15,29	14,67	Anne ya da baba ölü	4,27	5,38	4,83
Çok kötü	3,24	4,71	3,97	Düzenli bir aile	84,67	81,29	82,98
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00

Araştırma yapılan gençlerin ailelerinin gelir durumunun iyi düzeyde (% 81,35) olduğu gözükmektedir. Ancak çocukların gözüyle hangi gelir seviyesinin iyi olarak adlandırılması gerektiği yönündeki objektif bilgi seviyesi tartışılabilir. Buna karşın öğrencilerin beşte birinin ailesinin gelir seviyesi kötü/çok kötü şeklindedir. Bu oran ciddi bir orandır. Bu çocuklar okul hayatlarında ekonomik olarak yeterli düzeyde olmadığı ve bazı ihtiyaçlarını gidermede sorun yaşadıkları söylenebilir.

Sosyal Çevreden Fiziksel Şiddet Görme Durumu

Çocuklar için aile ilk öğrenme ve sosyalleşme yeridir. Ailedeki davranış ve uygulamalar çok önemlidir. Çocuklar kendilerini evlerinde rahat, huzurlu ve güvende hissetmelidirler. Sürekli stres ve korku ortamında yetişen ve beyin gelişimi de bu deneyimlere bağlı olarak gelişen çocukların dürtülerinin tehdit eden itici tepkimelere maruz kalma riski daha yüksektir (Gül ve Güneş, 2009, s.87). Sakarya ilindeki

gençlerin % 39,43'ü annesinden, % 28,88'i babasından, % 33,03'ü ağabeyinden, % 30,81'i ablasından, % 47,3'ü kardeşinden ve % 34,58'i de öğretmenlerinden en az bir kez fiziksel şiddet gördüklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin üçte ikisinin herhangi bir fiziksel şiddete maruz kalmadıklarını ifade etmeleri oldukça sevindiricidir. Ailelerde ekonomik ve eğitim seviyesi yükseldikçe şiddet olayının azaldığı görülmektedir. Ailede sözel şiddetin oranı yarıya yakındır. Ailelerin fiziksel şiddet yerine daha az yıkıma sebep olan sözel şiddeti tercih ettikleri söylenebilir.

Bu tablo ise haftada ve ayda birkaç kez fiziksel şiddet görenlerin yılda birkaç kez görenlerden az olduğu ve dolayısıyla şiddetin boyutunun düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Annenin babaya göre daha yüksek oranda fiziksel şiddet uygulaması, çalışmayan anne olarak çocuğuyla daha çok vakit geçiren kişi olduğundan, kardeşlerin en yüksek çıkması ise gençlerin kardeşlerine uymak istemediklerinden

kaynaklandığı düşünülmektedir. Ankara'da yapılan bir araştırmada anne ve babanın çocuklara uyguladığı sert davranışların oranı % 58,3'ü göstermektedir. Aynı araştırmada çocuklara uygulanan bu sert davranışın % 50 seviyesinde

fiziksel şiddet olduğu görülmektedir (Kunt, 2003, s.81). Bizim araştırmamızın 8 binin üstünde bir kitleyi kapsaması verilerimizin daha güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Fiziksel Şiddeti Öğrenme Yolları ve Rol Modeller

Çocukken Annenin Fiziksel Şiddeti	Kız %	Erkek %	Genel %	Çocukken Babanın Fiziksel Şiddeti	Kız %	Erkek %	Genel %
Haftada birkaç kez	10,34	11,26	10,80	Haftada birkaç kez	5,48	7,55	6,51
Ayda birkaç kez	9,23	10,43	9,83	Ayda birkaç kez	4,80	8,46	6,63
Yılda birkaç kez	18,32	19,29	18,80	Yılda birkaç kez	13,73	17,74	15,74
Hiç uygulamadı	62,11	59,02	60,57	Hiç uygulamadı	75,99	66,25	71,12
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00
Çocukken Ağabeyin Fiziksel Şiddeti	Kız %	Erkek %	Genel %	Çocukken Ablanın Fiziksel Şiddeti	Kız %	Erkek %	Genel %
Haftada birkaç kez	9,70	9,44	9,57	Haftada birkaç kez	8,80	9,28	9,04
Ayda birkaç kez	7,76	10,26	9,01	Ayda birkaç kez	7,20	8,05	7,62
Yılda birkaç kez	14,68	14,23	14,45	Yılda birkaç kez	15,07	13,23	14,15
Hiç uygulamadı	67,87	66,07	66,97	Hiç uygulamadı	68,93	69,44	69,19
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00
Çocukken Kardeşin Fiziksel Şiddeti	Kız %	Erkek %	Genel %	İlkokulda Öğretmenin Fiziksel Şiddeti	Kız %	Erkek %	Genel %
Haftada birkaç kez	18,10	15,96	17,03	Haftada birkaç kez	6,81	12,22	9,51
Ayda birkaç kez	11,27	12,22	11,74	Ayda birkaç kez	6,00	10,31	8,15
Yılda birkaç kez	19,48	17,58	18,53	Yılda birkaç kez	12,88	20,95	16,91
Hiç uygulamadım	51,15	54,24	52,70	Hiç uygulamadı	74,32	56,53	65,42
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00

Öğrencilerin % 16,9'u öğretmenlerinin yılda birkaç kez, % 15'i de ayda birkaç kez fiziksel şiddet uyguladıklarını ifade etmeleri, öğretmenlerin yaptırım unsuru olarak bu yolu seçtiklerini göstermektedir. Bu veriler öğretmenlerin bir kısmının eğitimin bilincine ulaşmamış, eğitim psikolojisi ve pedagojisi yetersiz kişilerden oluştuğunu ve eğitimde şiddet olgusunu arttırdığını göstermektedir. Yapılan bir araştırmada her dört öğretmenden biri şiddete yönelmekte, her yüz çocuktan dokuz tanesi okulda şiddetle karşılaşmaktadır. Geleceğin toplumsal yapısını oluşturacak olan gençlere yönelik şiddetin bu denli yoğun yaşanması onların kişiliğini zedelemekte, öğrenciler üzerinde onarılması güç olumsuz davranışlar ortaya çıkarmaktadır. Okullarda şiddet unsuru ile karşılaşan öğrencilerin bunu bir yaşam biçimi olarak benimsedikleri ve yaşamlarının ileriki yıllarında çok yoğun

olarak uyguladıklarına ve çeşitli suçlara karıştıklarına tanık olmaktadır (Kunt, 2003, s.53). Okul; sözün çok olduğu, her sorunun diyalog ve bilgi ile çözülebileceğinin verilmesi gereken yerdir. Bu henüz tamamen başarısızdır.

Çocukken Görülen Fiziksel Şiddetin Suç İşlemeye Etkisi

Gençlerin çocukluk çağında gördükleri şiddet davranışları ileri yaşlarda başlarına gelen bir sorun karşısında nasıl davranacaklarına yön vermektedir. Şiddet; bireylerin engellenmeleri sonucunda öfke ile birlikte gerçekleşen bir davranış tarzıdır. Ancak bu engellemeler karşısında bireylerin şiddet eylemlerine başvurmalarının nedenleri özellikle çocukluk ve ergenlik dönemindeki sosyalleşme biçiminde aranmalıdır (Kızmaz, 2006, s.246). Çünkü çocukluk döneminde görülen şiddetin suç işlemekte etkili olduğu aşağıdaki tablodan da görülmektedir.

Tablo 3: Çocukken Yaşanılan Şiddetin Suç İşlemeye Etkisi

Yaşanan Fiziksel Şiddetin Suça Yönelmeye Etkisi	Kız %	Erkek %	Genel %	Kanaat Önderlerinin Şiddet İçerikli Davranışlarının Gençlerin Suç İşleme Eğilimine Etkisi	Kız %	Erkek %	Genel %
Çok etkilidir	45,94	33,81	39,87	Kesinlikle doğru	33,33	26,71	30,02
Etkilidir	30,35	30,13	30,24	Doğru	25,07	22,83	23,95
Kısmen etkilidir	12,85	19,00	15,92	Kısmen doğru	22,99	24,94	23,96
Etkili değildir	10,86	17,07	13,96	Doğru değil	18,60	25,53	22,06
Toplam	100,0	100,0	100,0	Toplam	100,0	100,0	100,00

Şiddet davranışının öğrenme yoluyla kazanılıp savunma ortamı oluşturduğunda başvuru bir eylem olduğunu daha önce söylemiş-tik. Çocukken yaşanan fiziksel şiddetin bireylerin suça yönelmesinde etkili olup olmadığı yönündeki soruya öğrencilerin % 40'ı çok etkili, % 30'u etkili ve % 16'sı kısmen etkili olduğu cevabını vermişlerdir. Burada öğrencilerin üçte ikiden fazlası çocukken görülen şiddetin daha sonra çocukları suç işlemeye ittiğini savunmaktadır. Etkili olmadığını savunanlar % 14 düzeyindedir. Bu kesimin hayatlarında şiddet davranışı ile hiç karşılaşmadıkları düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler toplumdaki önemli kişilerin (devlet adamları, sanatçılar vb.) şiddet davranışları sergilemesi çocukların/gençlerin suç eğilimlerini arttırdığına (% 78) inanmaktadır. Bu yargıya kuvvetle inananlar üçte bir seviyesindedir. Kanaat önderleri ve toplumda model alınabilecek kişiler de tüm davranışlarında suç ve şiddet içerebilecek unsur ve eylemlerden uzak kalmalıdır. Özellikle yeni gençlik bu kesimi daha çok örnek almaktadır. Bu düşünceye televizyon filmleri ve web sitelerini de katabiliriz.

Çocuklar şiddetten korunmak isteniyorsa onları bu eylemi öğrenecekleri ortamlardan korunmak gerekir. Anne babanın çocukların yanında olumsuz diye adlandırılacak eylemlerden uzak kalmaları, mümkünse hiç yapmalarını önemlidir. Birey ya da grupların yaşadığı sosyal ve fiziki çevre, kendilerini tehdit edici duruma dönüştüğünde; şiddeti tetikleyen, risk unsurlarını meşrulaştıran ve sapma davranışı gösteren yeni bir grup oluşturur. Böylece kendi çevresine yabancılaşmış ve alt kültürüne güveni azalmış bir birey ortaya çıkar (Genç ve Barış, 2015: 81). Çocuğun kendi ailesine yabancılaşması başka risk unsurlarına yaklaşması anlamına gelir.

Sosyal Çevredeki Bireylerin Gördüğü Fiziksel Şiddetin Suç İşlemeye Etkileri

Çocukların fiziksel şiddet eğilimleri ve öğrenme yolları sadece fiziksel şiddet görmelelerinden geçmemektedir. Kendileri için önemli olan ve örnek alabilecekleri bireylerin (anne, baba, öğretmen, arkadaş, kanaat önderleri vs.) davranışlarında, günlük hayatlarında ve sorun çözme yöntemlerinde kullandıkları fiziksel şiddet özellikleri de gençlerin fiziksel şiddet eğilimleri üzerinde etkili olmaktadır. Çocuklar belli bir eğitim seviyesine gelmeden, sorunlarıyla baş edebilir kapasiteye ulaşmadan ve sorun çözme yetenek ve becerileri gelişmeden şiddet içeren bir durumla karşılaştıkları zaman etraflarından tecrübe edindikleri çözüm yollarını devreye sokmaktadırlar. Çözümü şiddette görüyorlarsa ve daha önceden bu davranışa tanık olmuşlarsa hiç düşünmeden, sansür kullanmadan ve sosyal kontrol araçlarını devreye koymadan büyüklerini taklit ederek bu eylemi gerçekleştireceklerdir.

Bu düşünceden hareketle çocuklara "Anne-babanız arasında ne sıklıkta, fiziksel şiddete doğrudan tanık oldunuz?" diye sorulan soruya % 74'ü böyle bir durumla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu olumlu bir gelişmedir. Geri kalan dörtte biri ise yılda en az bir kere böyle olaya tanık oldukları beyan etmişlerdir. Öğrenciler; en fazla etkilendikleri, bazı davranışları öğrendikleri ve örnek aldıkları diğer öğrenci arkadaşlarının dörtte üçünün yılda en az birkaç kez birbirlerine fiziksel şiddet uyguladıklarına tanık olmuşlardır. Ayrıca çocukların % 70'inin eğitim süreçlerinde en az bir kere sıra dayacağı ile karşılaştıklarını ifade etmeleri, haksız yere görülen bu fiziksel şiddetin benzer bir ortam olduğunda aynen kullanılacağı anlamına gelmektedir. Gençlerin % 30'u bu sıra dayacağı cezasını üç kez veya daha fazla görmüşlerdir. Bu veri öğretmenlerin gösterdiği fiziksel şiddet bulgu-

suyla örtüşmektedir.

Tablo 4: Sosyal Çevrenin Fiziksel Şiddet Eğiliminin Suç İşlemeye Etkisi

Anne Baba Arasında Fiziksel Şiddete Tanık Olma	Kız %	Erkek %	Genel %	Öğrencilerin Birbirine Fiziksel Şiddet Uygulaması	Kız %	Erkek %	Genel %
Haftada birkaç kez	5,70	5,82	5,76	Haftada birkaç kez	28,93	28,60	28,76
Ayda birkaç kez	6,95	7,48	7,22	Ayda birkaç kez	28,19	24,44	26,32
Yılda birkaç kez	13,91	12,05	12,98	Yılda birkaç kez	21,40	22,28	21,84
Tanık olmadım	73,45	74,65	74,05	Hiç uygulamıyor	21,48	24,69	23,08
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,0
Öğrencilikte Sıra Dayacağı Cezası Görme	Kız %	Erkek %	Genel %	Ebeveynden Başkalarının Yanında Fiziksel Şiddet görme	Kız %	Erkek %	Genel %
Hayır	37,12	28,46	32,79	Haftada birkaç kez	10,28	11,76	11,02
Bir kere	23,01	22,49	22,75	Ayda birkaç kez	7,54	11,43	9,49
İki kere	13,14	16,18	14,66	Yılda birkaç kez	11,24	14,26	12,75
İki den fazla	26,73	32,86	29,79	Hiç uygulamadı	70,93	62,55	66,74
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,0

Buradaki ve yukarıdaki veriler (Tablo 2) dikkate alındığında çocuklar fiziksel şiddeti görerek, yaşayarak ve işiterek öğrendiklerini ve kendilerine göre şartlar oluştuğunda kolayca uygulayabileceklerini ve böylece kolay suç işleyeceklerini göstermektedir. Ayrıca çocukların gördüğü fiziksel şiddet eyleminin başkalarının yanında (% 33) gerçekleşmiş olması onların üzerlerinde ruhsal travmalar oluşturabileceği, kişiliklerine olumsuz yansıtılabileceği, kendilerine güvenlerini sarsılabileceği veya başka psikolojik sorunlara sebebiyet verebileceği düşünülebilir. Ailelerin çocuklarını terbiye etme yollarının meşru zemine oturması gerekmektedir. Özellikle çocuğa uygulanan şiddetin başkalarının yanında yapılması onları rencide edici, küçük düşürücü bir davranıştır. Bu ruh hali çocuğun sosyal hayatta da başarı düzeyini olumsuz etkileyecektir. Yani burada iki önemli sorun vardır. Biri fiziksel şiddet, diğeri ise bunun başkasının yanında uygulanmasının sonucu olan sosyal şiddet.

Kendine ve Başkalarına Fiziksel Şiddet Uygulama ve Nedenleri

Fiziksel şiddeti öğrenme beraberinde daha ciddi ve ağır sorunları getirmektedir. Fiziksel şiddet görmekten rahatsız olan ve bunu suç unsuru olarak gören gençlerin yarısından fazlası yılda en az birkaç kez bu şiddeti başkasına uygulamaktadır. Haftada birkaç kez işleyenler ise; % 15 seviyesindedir. Gençlerin en az % 60'ı hiç fiziksel şiddet görmemiştir (Tablo 2). Başka-

sına hiç fiziksel şiddet uygulamayanlar % 46,59 seviyesindedir. Burada fiziksel şiddet görmeyenlerin % 14'ü bu eylemi gerçekleştirmiştir. Fiziksel şiddet görmenin yanında bu eyleme tanık olma da şiddet uygulama için önemli bir etkidir. Çünkü gençlerin % 30'u ebeveynlerinin, % 83'ü arkadaşlarının fiziksel şiddet görmesine tanık olmuş ve % 70'i de sıra dayığından geçmiştir (Tablo 4). Şiddete maruz kalmadığı halde bu eğilimi gösteren kesimin görerek bu davranışa yöneldikleri söylenebilir. Bir ailede bir türde şiddet yaşıyorsa, genellikle bu diğertürlerde de şiddetin yaşandığına dair bir işaret olabilmektedir (Erbek, Eradamlar vd., 2004, s. 203)

Bu yaştaki gençler diğereğrencilerden şiddet görmeleri durumunda tavırlarının ne olacağı sorusuna karşılık vereceklerini (% 50) söylemektedir. İlginçtir, öğrencilerin % 20'si de karşılık vermenin ötesinde arkadaşlarına söyleyip bu işi grup halinde çözme eğilimindedir. Her ne kadar öğrencinin niyeti farklı olsa da bu davranış çete kültürüne yakın bir tutumdur. Zaten gençlerin üçte ikisi yılda birkaç kez de olsa bir şekilde geçmişte bir kavgaya karışmıştır. Bu veri şiddet görenlerin bundan rahatsız olmasına rağmen kendisi de şiddet maruz kaldığında gerekirse işin içine arkadaşlarını da katarak (üçte iki) şiddete şiddetle karşılık verme düşüncesinde olduklarını göstermektedir.

Arkadaşlarına şiddet yoluyla zarar

vermeleri bir yana dursun, öğrencilerin üçte biri yılda en az birkaç kez geçmişte kendisine zarar verdiklerini (elini, kafasını bir yere vurma, saçını yolma, kendini jiletleme vb. bir şekilde) söylemektedir. Bunların % 16'sı bu fiili en az ayda birkaç kez yapmışlardır. Yani gençler başkasından şiddet gördüğünde karşılık vermeye gücü yetmediğinde kendine zarar vermektedir. Bir kısım öğrenciler de etraflarındaki eşyaya, hayvana zarar verdiklerini söylemektedir. (İlgili veriler bu tebliğde kullanılmamıştır.)

Burada önemli bir nokta gençlerin sorunlarını şiddetle dahi olsa kendi başlarına (%

70) çözmek istemesidir. Hâlbuki suçların cezaları otorite (devlet) tarafından belirlenir, verilir ve uygulanır. Bireylerin münferiden ceza uygulama hakkı ve yetkisi yoktur. Çocuklar kısa yoldan işlerini kendileri halletmek istemekte ve suç işlemeye razı olmaktadır. Bu yaşta kolay suç işlemeye yönelmek de ayrı bir sorundur. Belki kanunların ağırlığı ve önemi kavratılmamıştır, belki de kanunlara yeterince güvenilmemektedir. Gençlere bu bilinç de kazandırılmalıdır. Öğrencilerin sadece % 18'i öğretmenlerine ve % 14'ü de ailesine söylemeyi tercih ederek, bir şekilde uzlaşmayı seçenler üçte bir seviyesindedir.

Tablo 5: Başkalarına Fiziksel Şiddet Uygulama, Şiddete Verilen Tepki ve Şiddet Sonrası Durum

Başkalarına Fiziksel Şiddet Uygulama	Kız %	Erkek %	Genel %	Öğrenci Şiddetine Verilen Tepki	Kız %	Erkek %	Genel %
Haftada birkaç kez	12,18	17,74	14,96	Karşılık verir	46,66	49,49	48,08
Ayda birkaç kez	11,59	13,43	12,51	Öğretmenlerine söyler	20,78	15,15	17,97
Yılda birkaç kez	24,35	27,53	25,94	Aile büyüklerine söyler	14,18	13,80	13,99
Hiç uygulamadım	51,88	41,29	46,59	Arkadaş yardımı ister	18,38	21,55	19,96
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00
Geçmişte Kendine Fiziki Zarar Verme	Kız %	Erkek %	Genel %	Çocukken Kavgaya Karışma Durumu	Kız %	Erkek %	Genel %
Haftada birkaç kez	7,65	7,75	7,70	Haftada birkaç kez	16,11	19,97	18,04
Ayda birkaç kez	8,68	9,73	9,21	Ayda birkaç kez	18,70	21,80	20,25
Yılda birkaç kez	16,56	15,91	16,23	Yılda birkaç kez	23,58	26,07	24,82
Hiç vermedim	67,11	66,61	66,86	Hiç karışmadım	41,61	32,16	36,89
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00
Başkasına Şiddet Uygulama Nedeni	Kız %	Erkek %	Genel %	Şiddet Uygulama Sonrası Ruh Hali	Kız %	Erkek %	Genel %
Çocukluğunda ailesinden şiddet görmüş olması	25,02	19,85	22,43	Üzülürüm	44,22	39,32	41,77
Maddi zorluklar içinde büyümüş olması	7,01	7,89	7,45	Ağlarım	10,32	7,28	8,80
Karşı tarafın onu kızdırmış olması	47,75	50,25	49,00	Kendimi rahatlamış hissedirim	27,63	25,75	26,69
Şefkat ve merhamet duygularından yoksun olması	20,22	22,01	21,12	Herhangi bir şey hissetmem	17,83	27,65	22,74
Toplam	100,00	100,00	100,00	Toplam	100,00	100,00	100,00

Gençlerin yarısı başkasına şiddet uygulamalarının en önemli gerekçesinin karşı tarafın kendilerini kızdırmış olduğunu söylemektedir. % 23'lük bölümü de çocukluğunda ailesinden şiddet görmüş olmasını gerekçe göstermiştir.

Buna bağlı olarak şiddet uygulama sonrası gençlerin yarısının pişman olduğu (üzülerek veya ağlayarak) görülmektedir. Burada gençlerin öfke kontrolü yapamadıkları, kendilerine hâkim olamadıkları ve aceleci davrandıkları anlaşıl-

maktadır. İlgi çekici bir nokta da; gençlerin % 21'i şefkat ve merhamet duygularından yoksun oldukları için şiddet uyguladıklarını buna karşılık % 26.69'u da şiddet uyguladıktan sonra herhangi bir şey hissetmediklerini ifade etmeleridir. Çocuklarda duygu yoksunluğu, değer kaybı ve toplumsal bilinç eksikliği olduğu söylenebilir. Bu tür gençlerle daha çok ilgilenmek ve bu soruna çözüm bulmak gerekir.

Soyut kavramlara karşı ilgi uyandırmak ve bilinç geliştirmek oldukça zordur. Bu sorundan daha önemlisi gençlerin % 27'sinin şiddet uygulama sonrasında kendisini rahatlamış hissetmiş olmasıdır. Çünkü bu durum gençlerde şiddet davranışının pekiştiğini ve artık davranış haline geldiğini göstermektedir. Şiddet sonrası pişmanlık duymayan gençlere yönelik terapi eğitimleri, suçlu davranışlardan vazgeçme, öfke kontrolü ve kriminolojik tedaviler uygulanması gerekir. Maddi gerekçelerin (% 7,45) şiddet uygulamada gerekçe gösterilmesi ailelerinin gelir düzeyi kötü olanların (Tablo1) yarısı kadardır. Gençler şiddete başvururlarken kendilerini ikna etme ihtiyacı duymaktadırlar. Böyle bir eğilim suç işleme eğilimlerine ve daha kolay suça başvurmalarına yardımcı olmaktadır.

TARTIŞMA

Sakarya ilinde araştırmaya katılan öğrencilerin üçte ikiden fazlası (% 69,55) ailede iki-üç kardeş olduklarını belirtmişlerdir. Modern aile dönüşümüne uygun olarak büyük bir çoğunluğu (% 85,74) çekirdek ailede yaşamaktadır. Öğrencilere göre ailelerin % 18'inin gelir düzeyleri iyi değildir. % 7,1'inin anne babası ayrı ve diğer çoğunluğu düzenli ailedir. Düzenli ailelerde aile içi fiziksel şiddetin daha düşük olacağı tahmin edilmektedir. Gençlerin % 39,43'ü annesinden, % 28,88'i babasından, % 33,03'ü ağabeyinden, % 30,81'i ablasından, % 47,3'ü kardeşinden ve % 34,58'i de öğretmenlerinden en az bir kez fiziksel şiddet görmüşlerdir.

Öğretmenlerin üçte birinin yaptırım unsuru olarak fiziksel şiddete başvurmaları dikkat çekicidir. Annenin yüksek oranda fiziksel şiddet uyguluyor olması çalışmayan anne olarak çocuğuyla daha çok vakit geçirmesinden ve ikna yollarını yeterince kullanamamasından kaynaklanmaktadır. Başka bir araştırmada (Bernard van Leer Vakfı, 2014:13) annelerin fiziksel şiddete başvurmalarının sebebi öfkelerini kontrol etmeyi başaramamak olarak belirlenmiştir, Gençlerin

çocukken fiziksel şiddet görmelerinin ileride şiddet uygulamaları üzerinde etkili olduğu (% 89) görülmüştür.

Öğrencilerin % 67,21'i geçmişte sıra dışı davranışlarından geçmeleri, haksız cezaya muhatap olmaları ve faili belli olmayan suçlarda herkesin cezalandırılmasının bir yöntem olabileceğini öğrenmeleri de şiddet uygulamalarında etkili olmaktadır. Ebeveynlerin kendi aralarında yaşanan fiziksel şiddete çocukların tanık olmaları (% 26), ilkokulda öğrencilerin kendi aralarındaki sorunlarını fiziksel şiddetle çözmeye çalışmaları (% 25), ilkokulda diğer öğrencilerin birbirlerine fiziksel şiddet uygulamaları (% 76,92) ve toplumdaki önemli kişilerin şiddet davranışları sergilemesi (% 78) çocukları şiddet konusunda duyarlı hale getirmektedir. Bu durum gençlerin sosyal çevresinden gördükleri şiddet davranışlarını daha sonra uygulama düşüncelerini körüklemektedir.

Öğrencilerin geçmişte kendisine fiziki zarar verme durumu % 33, başkasına fiziki şiddet uygulama durumu % 53 düzeyindedir. Öğrencilerin yarısı kendilerine şiddet uygulandığında aynı şekilde karşılık verebileceğini söylemektedir. Zaten % 63,11'i çocukken en az bir kez kavgaya karıştıklarını ifade etmişlerdir. Gençler çevresinden gördükleri şiddeti aynen başkasına uygulama eğilimi göstermektedir.

Öğrencilerin yarısı başkasına şiddet uygulama nedeni olarak karşı tarafın kendilerini kızdırmasını, dörtte biri de çocukluğunda ailesinden şiddet görmüş olmasını göstermiştir. Ancak gençlerin yarıdan fazlası şiddet uyguladıktan sonra üzülmede, % 26,69'u da kendisini rahatlamış hissetmektedir.

SONUÇ

Gençlerin şiddet ve fiziksel şiddet hakkındaki görüş ve eğilimlerini belirlemek üzere Sakarya ilinde lise ikinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir.

Dünya üzerinde ve Türkiye'de sorunları şiddete başvurarak çözüme yöntemi her zaman varlığını korumaktadır. Şiddeti öğrenme ve uygulama yolları özellikle çocukları ve ergenleri gelişim dönemlerinde daha fazla etkilemektedir. Ergenler şiddet gördüklerinde ve bir sorun yaşadıklarında kendileri de aynı yola başvurmaları bir sorun olarak gözükmektedir. Bireylerin şiddeti uygulama ruh halleri incelenmesi ve üye-

rinde düşünülmesi gereken bir durumdur.

Araştırmaya konu olan gençler çekirdek aile ve kardeş sayısı ağırlıklı olarak iki-üç kişiden oluşan modern aile tipine yakın ailelerde yaşamaktadırlar. Aileler daha çok düzenli aile ve gelir düzeyleri orta seviyededir. Gençler yarısı sosyal çevrelerinden (annesinden, babasından, ağabeyinden, ablasından, kardeşinden) veya eğitim sürecindeki öğretmenlerinden en az bir kez fiziksel şiddet görmüşlerdir. Olumsuz bir durum karşısında şiddet yoluyla çözümü üretmeyi öğrenebilecek yeterli ortamları olduğu görülmüştür. Şiddeti öğrenme yolları olarak aile, okul, arkadaş, sokak, görsel ve sanal medya olduğu bu alanda yapılan araştırmaların ortak noktasıdır.

Okullarda eğitim sürecinde şiddetin halen varlığını koruduğu ve eğitim sistemlerinin çağdaşlaşmadığı görülmektedir. Şiddet sözün bittiği yer olarak yorumlanırsa, sözü hiçbir zaman bitirememesi gereken eğitim kurumlarında şiddetin yerinin olmaması gerekir. Eğitimde yaptırım olarak motivasyon, iletişim ve doğru bilgilendirme gibi modern yöntemlerin kullanılması gerekir.

Aile içinde çocuklara en fazla fiziksel şiddet uygulayanların anneler olduğu görülmüştür. Bu sonuçta aile içinde çocukların anne ile daha fazla zaman geçirmelerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Eğitim ve yaptırım amaçlı oluşan bu şiddet davranışının yerini alternatif yöntemlerin alması gerekmektedir. Çünkü çocuklar gördükleri şiddet davranışını daha sonra uygulama eğilimine geçmektedirler. Bu durum şiddeti önlemenin önünde bir engel teşkil etmektedir.

Ebeveynler arasında yaşanan geçimsizlik ve şiddet davranışları da çocukları olumsuz etkilemektedir. Bu davranış gençlerin gözünde ve zihninde normalleşmemesi gerekir. Toplumda çocukların model aldığı kişiler ve kanaat önderlerinin şiddet davranışı göstermeleri de gençlerin şiddet davranışını normal karşılamalarında etkili olmaktadır. Toplumun tüm katmanlarının şiddetin her türlüşünden kaçınma yollarını seçmeleri, yaptırımlarını ve haklarını formel yollarla aramaları ve bunu davranış haline getirmeleri şiddetin azalmasında önemli bir etken olacaktır.

Gençlerin işlerinin çözülmesinde ve taleplerinin yerine gelmesinde daha önce kendile-

rine uygulanan yolları kullandıkları bir gerçektir. Bu aynı zamanda bir öğrenmedir. Çocukların yetişmesinde şiddet içerikli ortam ve söylemlerden uzak kalmaları bu eylemin azalmasına katkı sağlayacaktır.

Gençler daha çok kızdıkları zaman şiddete başvurduklarını ifade etmişlerdir. Öfke kontrolü, baş etme ve sorun çözme becerileri konusunda toplumun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu konuda okulların eğitim müfredatlarına içerikler konması sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır.

Çocuk yaşta görülen şiddetin ileri yaşlarda sadece şiddet uygulama değil, aynı zamanda suç işlemeye de etki ettiği bulgularımız arasındadır. Elbette şiddet de bir suçtur. Ancak gençleri şiddet suçunun dışında farklı suçlara yönlendirmektedir. Şiddet eğilimi olan çocuklara terapi eğitimleri ve daha pozitif yollarla sorunlarını çözme metotları öğretilmesi gerekir.

Ailelerin çocuklarını terbiye etme yollarını meşru zemine oturtması gerekmektedir. Çocuklara bir başkasının yanında uygulanan herhangi bir şiddet çeşidi çocukların ruhsal yapılarının zedelenmesine sebep olmaktadır.

Gençlerin zor kullanılarak yönlendirilmesi veya zor kullanılarak başkalarının yönlendirilmesini değiştirmeye çalışmaları bir sapma davranışı olarak da yorumlanabilir. Özellikle toplumsal olarak böyle bir algının hakim olduğu toplumların gelişmemiş toplumlar olarak sınıflandırılması doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü şiddet tüm dünyanın ortak sorunudur. Gelişmiş toplumlarda da yoğun olarak görülmektedir.

Gençler arasında fiziksel şiddet eğilimi çete kültürünü beslemekte ve körüklemektedir. Çetelerin ilk başvurduğu şey şiddettir. Genç nesillerin kontrolü ve korunması ailesel olduğu kadar da kamusal ve toplumsal bir sorundur. Devletin tüm birimlerinin bu konuda duyarlı olması sorunun çözümünde önemli bir yer tutmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ayan, Sezer, (2010). "Aile ve Şiddet: Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet", Ütopya Yayınları, Ankara
- Bernard van Leer Vakfı, (2014) "Türkiye'de 0-8 Yaş Arası Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" Aile Çocuk Şiddet, Frekans Araştırma Şirketi, İstanbul,

- http://www.ailecocuksiddet.info/RAPO_R.pdf
- Dolu, Osman, Uludağ, Şener, Doğutaş, C., (2010) "Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları Ve Güvenlik Politikaları İlişkisi" Ankara Üniversitesi SBF Dergisi _ 65-1
- Genç, Yusuf, (2015) "Gençlerin Sözel Şiddeti Öğrenme Yolları ve Eğilimleri" Gençlik Ve Sorunları Çalıştayı, Sözel Bildiri, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Meram Belediyesi, Ribat Eğitim Vakfı İşbirliği, Konya
- Genç, Yusuf, Seyyar, Ali, (2010) "Sosyal Hizmet Terimleri Sözlüğü", Sakarya, Sakarya Yayınevi.
- Genç, Yusuf, Barış, İsmail, (2015) "Roman Çocuklarının Eğitim Süreci ve Akademik Başarılarında Sosyal Dışlanma Algısının Rolü" The Journal of Academic Social Science Studies, Number: 33 , p. 79-97, Spring I 2015, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2796>
- Erbek, E., Eradamlar, N., Beştepe, E., Akar, H., Alpkan, L., (2004) "Kadına Yönelik Fiziksel Ve Cinsel Şiddet: Üç Grup Evli Çiftte Karşılaştırmalı Bir Çalışma" Düşünen Adam; 17(4):196-204
- Gül, S. K., Güneş İ. D. (2009) "Ergenlik Dönemi Sorunları Ve Şiddet" Polis Bilimleri Dergisi, Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: XI, Sayı 1, Ankara
- Kayaoğlu, A.G. (2000) "Futbol Fanatizmi, Sosyal Kimlik Ve Şiddet: Bir Futbol Takımının Taraftarlarıyla Yapılan Çalışma". A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara.
- Kızmaz, Z., (2006) "Şiddetin Sosyo - Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım" Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Fırat University Journal of Social Science Cilt: 16, Sayı: 2 Sayfa: 247-267, Elâziğ
- Kunt, Veysel, (2003) "Suç Ve Çocuk", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Antropoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
- Riches, D. (1998) "Antropolojik Açından Şiddet), çev: Hallacoğlu, D. Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Sever, Sedat, (2002), "Çocuk Kitaplarına Yansıtılan şiddet: Milli Eğitim Temel Yasası ve Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Bağlamında Bir Değerlendirme", Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 35 (1-2):25-37, Ankara
- Şenyuva, G., Yavuz M. F. (2009) "Fiziksel Şiddet Olgularında Travma Sonrası Stres Bozukluğunun Değerlendirilmesi", , Adli Tıp Dergisi 23(1): 1-14
- Taylan, Hasan H. (2011), Televizyonla Yetişmek, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Ünsal, Artun, (1996) "Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi", Cogito. Sayı: 6-7. Kış-Bahar. s.29-36.